

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Боженка Андрія Сергійовича на тему «Перестраховання у
забезпеченні фінансової безпеки страхового ринку», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук
зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Визначальним фактором економічного розвитку та підтримки достатнього рівня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання виступає безпечне функціонування страхового ринку. За допомогою використання страхових операцій учасники економічних відносин мають можливість мінімізувати ризики майнового, фінансового та іншого характеру. В той же час, виконання в повному обсязі взятих страховими компаніями на себе зобов'язань, можливо тільки за умови їх фінансової безпеки. Саме для уникнення можливих фінансових труднощів страховики вдаються до передачі прийнятих ними ризиків у перестраховання іншим страховикам.

В умовах розвитку сучасного українського страхового ринку перестраховання є необхідним механізмом забезпечення фінансової безпеки страхового ринку, що обумовлено, зокрема, його низькою капіталізацією, а також відсутністю достатньої кількості ефективних фінансових інструментів підтримки стабільного функціонування страхового ринку. Можливість використовувати перестраховання з метою оптимізації страхового портфеля, проведення збалансованої тарифної політики та підтримки високого рівня платоспроможності страхової компанії позитивно відрізняють даний інструмент забезпечення фінансової безпеки страхового ринку серед інших

Представлене дисертаційне дослідження присвячене безперечно актуальній темі, оскільки перестраховання дійсно є тим механізмом, який дозволяє різнопланово та ефективно проводити політику підтримки високого рівня фінансової безпеки страхового ринку. Дисертацію вигідно відрізняє те,

Державний вищий навчальний заклад
"Українська академія банківської справи
Національного банку України"
ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ
20.05.2015 вх. № 20-005/939

що автор ставить за мету формування і розвиток науково-методологічного забезпечення та удосконалення науково-методичних і практичних рекомендацій щодо підтримки фінансової безпеки страхового ринку за допомогою механізму перестраховування.

Зв'язок теми з державними та галузевими науковими програмами, пріоритетними напрямками розвитку науки. Дисертаційна робота узгоджується з пріоритетними напрямками наукових досліджень ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». Зокрема, у процесі виконання теми «Реформування фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів» (номер держ. реєстрації 0109U006782) використано пропозиції автора щодо удосконалення науково-методичного підходу до оцінювання впливу циклічності перестрахової діяльності на фінансову безпеку страхового ринку на основі побудови мультиплікативної моделі; «Формування страхового ринку України в контексті сталого розвитку» (номер держ. реєстрації 0107U012113) – рекомендації щодо оптимізації частки власного утримання страховими компаніями при здійсненні перестрахових операцій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові результати, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, є достатньо аргументованими, логічно взаємопов'язаними і несуперечливими, та характеризуються високим рівнем обґрунтованості, про що свідчить структурна побудова та зміст дисертації, використання статистичної інформації, отриманої як з офіційних джерел, так і в результаті літературного пошуку, виконаного автором, широкий перелік систематизованих та кваліфіковано опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних і закордонних науковців.

Мета дисертаційного дослідження, яка полягає в розвитку теоретичного підґрунтя та методичного забезпечення перестрахової діяльності як фактора забезпечення фінансової безпеки страхового ринку, досягнута та відповідає обраній темі роботи. Зміст сформульованих наукових

задач структурно-логічно узгоджений, їх кількість слід вважати достатньою для розкриття обраної теми дисертації і вирішення поставленої мети. Об'єкт і предмет дослідження є узгодженими з метою дисертаційної роботи.

Автор дотримується в роботі логічного та структурованого викладення матеріалу. Висновки, що наводяться в кінці розділів дисертації, є узагальненням дослідження та основою формулювання практичних рекомендацій. Вони не містять внутрішніх суперечностей і мають практичну спрямованість. Запропоновані дисертантом методичні підходи є науково обґрунтованими та дозволяють проводити конкретні розрахунки. Отримані наукові положення сформульовано коректно, по кожному з них визначено наукові результати, сутність їх новизни та її ступінь.

Крім того, достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження в колективних монографіях та фахових виданнях, у тому числі й іноземною мовою, які мають загальнодержавне та міжнародне значення, оприлюдненням їх на профільних науково-практичних конференціях з широкою географією проведення, які відбулися протягом 2012-2014 років в Україні (міста Київ, Полтава, Сімферополь, Суми).

Під час написання дисертаційної роботи автор спирався на сучасну методологію наукових досліджень, що підтверджується застосуванням широкого спектру методів аналізу і обробки інформації, зокрема: синтезу, аналізу, порівняння, узагальнення, економіко-математичного моделювання.

Вищевикладене свідчить про достатню обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Боженка А.С.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Підсумовуючи основні висновки і результати дисертаційної роботи, а також особистий внесок здобувача у вирішенні обраної ним науково-прикладної задачі, можна зазначити, що новизна наукових результатів полягає у наступному:

– визначальної уваги в дисертаційній роботі заслуговує розроблений вперше науково-методичний підхід до оптимізації частки власного утримання страхових ризиків компаніями. Автором побудована економіко-математичної моделі нелінійного програмування, яка дозволяє в залежності від рівня фінансової стійкості страховика, імовірності настання страхового випадку та оцінки максимального обсягу відповідальності оптимізувати частку власного утримання страхових ризиків компаніями на страховому ринку (стор. 111-121).

– суттєво відрізняється від існуючих авторський підхід до оцінювання рівня фінансової безпеки страхового ринку. У контексті реалізації даної методики автором використані елементи моделі Харінгтона та мультиплікативної моделі, при цьому математичний інструментарій підходу дозволяє враховує дуалістичну природу показників, що одночасно характеризують можливості та ризики об'єкта дослідження (стор. 68-83).

– заслуговують на увагу пропозиції автора щодо розробки методичних засади формалізації чутливості взаємозв'язку між циклічністю перестрахової діяльності та фінансовою безпекою страхових компаній на основі рядів Фур'є. Отримані результати дозволяють ідентифікувати систему інструментів впливу державних органів нагляду регулюванню та контролю на різних стадіях функціонування страхового ринку (стор. 83-93).

– запропоновано власний погляд на роль та місце перестраховання в системі забезпечення ФБСР. Основою отриманих автором здобутків виступило виявлення рівня впливу перестраховання на фінансову безпеку функціонування страхових компаній на ринку (стор. 31-48).

– істотне місце у дисертаційній роботі відводиться дослідженню нагляду, регулювання та контролю за проведенням перестрахової діяльності. Пропоноване теоретичне підґрунтя базується на узагальненні сучасних тенденцій розвитку страхового ринку в Україні; визначенні основних засад організації комплексу робіт нагляду та контролю діяльності компаній на страховому ринку; доопрацюванні нормативно-правової бази для

забезпечення процесу регулювання перестрахової діяльності. Це дозволяє встановити вектор розвитку страхового нагляду в Україні (стор. 121-140).

– до суттєвих здобутків автора слід віднести обґрунтування науково-методичні засади побудови оптимальної структури фінансування системи державного регулювання та нагляду у сфері перестрахової діяльності. Реалізація запропонованих положень, які базуються на використанні мережевого планування, дозволили ефективно перерозподілити наявні фінансові ресурси на утримання регулюючих органів за рахунок формування ефективної системи використання часу їх діяльності (стор. 140-152).

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Наукова цінність та практична значимість одержаних результатів обумовлена можливістю широкого застосування розроблених в дисертації теоретичних і науково-методичних положень страховими компаніями, державними органами з регулювання та нагляду за учасниками страхового ринку у процесі організації та управління їх діяльністю, а також вищими навчальними закладами у навчальному процесі.

Науково-методичні положення дисертаційної роботи щодо оцінки ФБСР застосовані в діяльності Ліги страхових організацій України при підготовці аналітичних звітів, а також у процесі визначення шляхів реформування та розробки рекомендацій щодо розвитку страхового ринку України (довідка від 26.02.2015 № 268/III-6). Пропозиції щодо визначення частки власного утримання прийняті до впровадження АТ СК «ПРОСТО-страхування» у процесі прийняття рішень щодо розподілу страхових премій (довідка від 27.01.2015 № 16). Науково-методичний підхід до визначення взаємозалежності циклічної складової перестраховування та рівня фінансової безпеки страхового ринку було впроваджено у діяльність АТ «СГ «ТАС» (довідка від 15.12.2014 № 13). Пропозиції щодо використання в практичній діяльності науково-методичного підходу до визначення рівня фінансової безпеки страхового ринку

прийняті до впровадження в діяльність ПрАТ «Українська пожежно-страхова компанія» (довідка від 25.09.2014 № 78).

Одержані наукові результати використовуються в навчальному процесі ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України» при викладанні дисциплін: «Страхування», «Страхові послуги», «Економіко-математичні методи і моделі (оптимізаційні методи і моделі)» та «Економіко-математичні методи і моделі (економетрика)» (акт від 14.10.2014).

Повнота викладу основних результатів дисертації висновків і пропозицій в опублікованих працях здобувача. Вивчення матеріалів дисертаційної роботи та автореферату дисертанта свідчать про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи.

Автореферат оформлений згідно з вимогами п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, повністю в стислій формі передає основні положення дисертації і не містить інформації, яка не була розглянута в роботі.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають вимогам ДАК Міністерства освіти і науки України, що висувуються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Результати дисертаційної роботи відображено в 16 наукових працях загальним обсягом 7,04 друк. арк., з яких особисто автору належать 4,71 друк. арк., у тому числі 3 підрозділи у колективних монографіях, 7 статей у фахових виданнях України, 1 стаття у науковому виданні, включеному до наукометричної бази Scopus, 6 публікацій у збірниках матеріалів конференцій. У публікаціях, виконаних у співавторстві, особистий внесок дисертанта відображено повною мірою.

У цілому дисертаційна робота відзначається логічністю побудови, завершеністю, обґрунтованістю наукових положень та висновків, сучасним

науковим стилем подачі матеріалу. Дисертація містить достатню кількість таблиць, схем, рисунків, які подаються безпосередньо в основній частині дисертації і виносяться в додатки.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційного дослідження.

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення результатів, одержаних А.С. Боженка, слід зазначити деякі дискусійні положення та зауваження, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. Підтримуючи положення автора щодо актуальності створення перестрахової біржі в Україні, незрозумілим залишається, чому даному питанню не приділена належна увага, так здобувач зупинився тільки на перевагах її функціонування та перешкодах організації (рис. 1.9, стор. 42). В той же час, актуальності набуває визначення всього комплексу етапів організації та механізму діяльності перестрахової біржі в Україні, а також ідентифікації інструментів подолання факторів, що заважають її створенню.

2. Загалом підтримуючи наукові здобутки дисертанта щодо ґрунтового аналізу розвитку перестрахової діяльності в Україні (стор. 48-65), зауважимо, що представлені автором аналітичні дослідження виглядали б більш аргументованим, якби було визначено пріоритетні напрямки розвитку ринку перестраховування в Україні та проведена формалізація стратегії його подальшого формування.

3. Позитивно оцінюючи розглянутий автором науково-методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки страхового ринку та математичний інструментарій на якому він базується, незрозумілим залишається які саме можливості та ризики характеризують показники вхідної інформаційної бази побудови моделі (стор. 69-71), наприклад обсяг страхових платежів, сплачених перестраховикам, обсяг сплачених статутних капіталів та інші.

4. В дисертаційній роботі при описі науково-методичного підходу до оцінки впливу циклічності перестрахової діяльності на фінансову безпеку страхового ринку запропоновані тільки зміни та удосконалення у законодавчих, виконавчих та контролюючих заходах (стор. 106-109), в той

же час, свого відображення не знайшли конкретні інструменти підтримки фінансової безпеки страхового ринку, які повинні варіювати в залежності від стадій його розвитку.

5. Проводячи дослідження мінімально необхідної частки власного утримання у процесі перестраховування (рис. 3.1. стор. 114), автор розглядає процес визначення фінансової стійкості, яка, відповідно, виступає основою подальших розрахунків, на нашу думку, отримані результати носили б ще більш адекватний характер за умови включення у процес аналітичного пошуку коефіцієнту фінансової стійкості компанії показника ліквідності активів, оскільки швидкість перетворення активів у готівкові кошти для страхових компаній є основним фактором задоволення зобов'язань перед клієнтами. Крім того, модель повинна враховувати існуюче нормативне обмеження власного утримання в розмірі 10% суми сплаченого статутного фонду і сформованих вільних резервів та страхових резервів, оскільки за умови низькоризикового та високоприбуткового об'єкта перестраховування, величина оптимального утримання може бути більша за допустимий по законодавству показник.

6. В пропозиціях автора щодо покращення засад розвитку фінансової безпеки страхового ринку (стор. 121-140), зазначається тільки необхідність розвитку саморегульованих організацій та актуальність їх взаємодія з державними органами нагляду, регулювання та контролю. Робота набула б ще більшого теоретичного значення за умови чіткої формалізації системи функціонування саморегульованих організацій в Україні, способів їх функціонування та механізму взаємодії з Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України.

7. В дисертаційному дослідженні автором запропоновано застосовувати математичний інструментарій мережевого планування, для забезпечення найбільш ефективного контролю діяльності страхових та перестрахових компаній (стор. 140-152). В той же час, запропонована методика має труднощі, пов'язані з практичним впровадженням, оскільки

обтяжена складними розрахунками та формуванням значного за обсягами інформаційного забезпечення.

В цілому, зазначені зауваження не знижують високий рівень дисертаційної роботи та суттєво не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам ДАК України. Дисертаційне дослідження Боженка А.С. являє собою цілісну, завершену, самостійно виконану, кваліфіковану наукову працю, в якій на основі проведених автором досліджень отримані нові науково обґрунтовані результати щодо вирішення важливої й актуальної науково-прикладної задачі, що виявляється у розвитку нових та удосконаленні існуючих підходів до забезпечення фінансової безпеки страхового ринку на основі перестраховання.

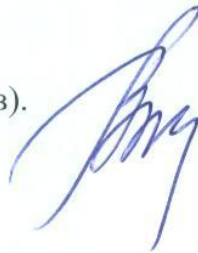
Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені у процесі дослідження. Основні положення роботи, які виносяться на захист, мають елементи наукової новизни. Автореферат є автентичним за змістом і відображає основні положення дисертації. Наукові положення, що виносяться на захист, повністю відображені у публікаціях здобувача, які відповідають вимогам МОН України. Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень. Напрямок дисертаційного дослідження відповідає профілю спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси та кредит.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Боженка А.С. на тему «Перестраховання у забезпеченні фінансової безпеки страхового ринку» за змістом і оформленням відповідає вимогам п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – Боженко Андрій Сергійович –

заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент
член Національної комісії,
що здійснює державне регулювання
у сфері ринків фінансових послуг (м. Київ).

Залєтов О. М.

*Підпис члена Науково-експертного
Залєтова О. М. завідувача.*

*Заступник директора департаменту
нагляду за діяльністю
відділу кадрової служби*

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Боженка Андрія Сергійовича на тему «Перестраховання у
забезпеченні фінансової безпеки страхового ринку», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук
зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Визначальним фактором економічного розвитку та підтримки достатнього рівня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання виступає безпечне функціонування страхового ринку. За допомогою використання страхових операцій учасники економічних відносин мають можливість мінімізувати ризики майнового, фінансового та іншого характеру. В той же час, виконання в повному обсязі взятих страховими компаніями на себе зобов'язань, можливо тільки за умови їх фінансової безпеки. Саме для уникнення можливих фінансових труднощів страховики вдаються до передачі прийнятих ними ризиків у перестраховання іншим страховикам.

В умовах розвитку сучасного українського страхового ринку перестраховання є необхідним механізмом забезпечення фінансової безпеки страхового ринку, що обумовлено, зокрема, його низькою капіталізацією, а також відсутністю достатньої кількості ефективних фінансових інструментів підтримки стабільного функціонування страхового ринку. Можливість використовувати перестраховання з метою оптимізації страхового портфеля, проведення збалансованої тарифної політики та підтримки високого рівня платоспроможності страхової компанії позитивно відрізняють даний інструмент забезпечення фінансової безпеки страхового ринку серед інших

Представлене дисертаційне дослідження присвячене безперечно актуальній темі, оскільки перестраховання дійсно є тим механізмом, який дозволяє різнопланово та ефективно проводити політику підтримки високого рівня фінансової безпеки страхового ринку. Дисертацію вигідно відрізняє те,

Державний вищий навчальний заклад
"Українська академія банківської справи
Національного банку України"
ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ
20.05.2015 вк. № 20-005/939

що автор ставить за мету формування і розвиток науково-методологічного забезпечення та удосконалення науково-методичних і практичних рекомендацій щодо підтримки фінансової безпеки страхового ринку за допомогою механізму перестраховування.

Зв'язок теми з державними та галузевими науковими програмами, пріоритетними напрямками розвитку науки. Дисертаційна робота узгоджується з пріоритетними напрямками наукових досліджень ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». Зокрема, у процесі виконання теми «Реформування фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів» (номер держ. реєстрації 0109U006782) використано пропозиції автора щодо удосконалення науково-методичного підходу до оцінювання впливу циклічності перестрахової діяльності на фінансову безпеку страхового ринку на основі побудови мультиплікативної моделі; «Формування страхового ринку України в контексті сталого розвитку» (номер держ. реєстрації 0107U012113) – рекомендації щодо оптимізації частки власного утримання страховими компаніями при здійсненні перестрахових операцій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові результати, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, є достатньо аргументованими, логічно взаємопов'язаними і несуперечливими, та характеризуються високим рівнем обґрунтованості, про що свідчить структурна побудова та зміст дисертації, використання статистичної інформації, отриманої як з офіційних джерел, так і в результаті літературного пошуку, виконаного автором, широкий перелік систематизованих та кваліфіковано опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних і закордонних науковців.

Мета дисертаційного дослідження, яка полягає в розвитку теоретичного підґрунтя та методичного забезпечення перестрахової діяльності як фактора забезпечення фінансової безпеки страхового ринку, досягнута та відповідає обраній темі роботи. Зміст сформульованих наукових

задач структурно-логічно узгоджений, їх кількість слід вважати достатньою для розкриття обраної теми дисертації і вирішення поставленої мети. Об'єкт і предмет дослідження є узгодженими з метою дисертаційної роботи.

Автор дотримується в роботі логічного та структурованого викладення матеріалу. Висновки, що наводяться в кінці розділів дисертації, є узагальненням дослідження та основою формулювання практичних рекомендацій. Вони не містять внутрішніх суперечностей і мають практичну спрямованість. Запропоновані дисертантом методичні підходи є науково обґрунтованими та дозволяють проводити конкретні розрахунки. Отримані наукові положення сформульовано коректно, по кожному з них визначено наукові результати, сутність їх новизни та її ступінь.

Крім того, достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження в колективних монографіях та фахових виданнях, у тому числі й іноземною мовою, які мають загальнодержавне та міжнародне значення, оприлюдненням їх на профільних науково-практичних конференціях з широкою географією проведення, які відбулися протягом 2012-2014 років в Україні (міста Київ, Полтава, Сімферополь, Суми).

Під час написання дисертаційної роботи автор спирався на сучасну методологію наукових досліджень, що підтверджується застосуванням широкого спектру методів аналізу і обробки інформації, зокрема: синтезу, аналізу, порівняння, узагальнення, економіко-математичного моделювання.

Вищевикладене свідчить про достатню обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Боженка А.С.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Підсумовуючи основні висновки і результати дисертаційної роботи, а також особистий внесок здобувача у вирішенні обраної ним науково-прикладної задачі, можна зазначити, що новизна наукових результатів полягає у наступному:

– визначальної уваги в дисертаційній роботі заслуговує розроблений вперше науково-методичний підхід до оптимізації частки власного утримання страхових ризиків компаніями. Автором побудована економіко-математичної моделі нелінійного програмування, яка дозволяє в залежності від рівня фінансової стійкості страховика, імовірності настання страхового випадку та оцінки максимального обсягу відповідальності оптимізувати частку власного утримання страхових ризиків компаніями на страховому ринку (стор. 111-121).

– суттєво відрізняється від існуючих авторський підхід до оцінювання рівня фінансової безпеки страхового ринку. У контексті реалізації даної методики автором використані елементи моделі Харінгтона та мультиплікативної моделі, при цьому математичний інструментарій підходу дозволяє враховує дуалістичну природу показників, що одночасно характеризують можливості та ризики об'єкта дослідження (стор. 68-83).

– заслуговують на увагу пропозиції автора щодо розробки методичних засади формалізації чутливості взаємозв'язку між циклічністю перестрахової діяльності та фінансовою безпекою страхових компаній на основі рядів Фур'є. Отримані результати дозволяють ідентифікувати систему інструментів впливу державних органів нагляду регулюванню та контролю на різних стадіях функціонування страхового ринку (стор. 83-93).

– запропоновано власний погляд на роль та місце перестраховання в системі забезпечення ФБСР. Основою отриманих автором здобутків виступило виявлення рівня впливу перестраховання на фінансову безпеку функціонування страхових компаній на ринку (стор. 31-48).

– істотне місце у дисертаційній роботі відводиться дослідженню нагляду, регулювання та контролю за проведенням перестрахової діяльності. Пропоноване теоретичне підґрунтя базується на узагальненні сучасних тенденцій розвитку страхового ринку в Україні; визначенні основних засад організації комплексу робіт нагляду та контролю діяльності компаній на страховому ринку; доопрацюванні нормативно-правової бази для

забезпечення процесу регулювання перестрахової діяльності. Це дозволяє встановити вектор розвитку страхового нагляду в Україні (стор. 121-140).

– до суттєвих здобутків автора слід віднести обґрунтування науково-методичні засади побудови оптимальної структури фінансування системи державного регулювання та нагляду у сфері перестрахової діяльності. Реалізація запропонованих положень, які базуються на використанні мережевого планування, дозволили ефективно перерозподілити наявні фінансові ресурси на утримання регулюючих органів за рахунок формування ефективної системи використання часу їх діяльності (стор. 140-152).

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Наукова цінність та практична значимість одержаних результатів обумовлена можливістю широкого застосування розроблених в дисертації теоретичних і науково-методичних положень страховими компаніями, державними органами з регулювання та нагляду за учасниками страхового ринку у процесі організації та управління їх діяльністю, а також вищими навчальними закладами у навчальному процесі.

Науково-методичні положення дисертаційної роботи щодо оцінки ФБСР застосовані в діяльності Ліги страхових організацій України при підготовці аналітичних звітів, а також у процесі визначення шляхів реформування та розробки рекомендацій щодо розвитку страхового ринку України (довідка від 26.02.2015 № 268/III-6). Пропозиції щодо визначення частки власного утримання прийняті до впровадження АТ СК «ПРОСТО-страхування» у процесі прийняття рішень щодо розподілу страхових премій (довідка від 27.01.2015 № 16). Науково-методичний підхід до визначення взаємозалежності циклічної складової перестраховування та рівня фінансової безпеки страхового ринку було впроваджено у діяльність АТ «СГ «ТАС» (довідка від 15.12.2014 № 13). Пропозиції щодо використання в практичній діяльності науково-методичного підходу до визначення рівня фінансової безпеки страхового ринку

прийняті до впровадження в діяльність ПрАТ «Українська пожежно-страхова компанія» (довідка від 25.09.2014 № 78).

Одержані наукові результати використовуються в навчальному процесі ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України» при викладанні дисциплін: «Страхування», «Страхові послуги», «Економіко-математичні методи і моделі (оптимізаційні методи і моделі)» та «Економіко-математичні методи і моделі (економетрика)» (акт від 14.10.2014).

Повнота викладу основних результатів дисертації висновків і пропозицій в опублікованих працях здобувача. Вивчення матеріалів дисертаційної роботи та автореферату дисертанта свідчать про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи.

Автореферат оформлений згідно з вимогами п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, повністю в стислій формі передає основні положення дисертації і не містить інформації, яка не була розглянута в роботі.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають вимогам ДАК Міністерства освіти і науки України, що висувуються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Результати дисертаційної роботи відображено в 16 наукових працях загальним обсягом 7,04 друк. арк., з яких особисто автору належать 4,71 друк. арк., у тому числі 3 підрозділи у колективних монографіях, 7 статей у фахових виданнях України, 1 стаття у науковому виданні, включеному до наукометричної бази Scopus, 6 публікацій у збірниках матеріалів конференцій. У публікаціях, виконаних у співавторстві, особистий внесок дисертанта відображено повною мірою.

У цілому дисертаційна робота відзначається логічністю побудови, завершеністю, обґрунтованістю наукових положень та висновків, сучасним

науковим стилем подачі матеріалу. Дисертація містить достатню кількість таблиць, схем, рисунків, які подаються безпосередньо в основній частині дисертації і виносяться в додатки.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційного дослідження.

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення результатів, одержаних А.С. Боженка, слід зазначити деякі дискусійні положення та зауваження, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. Підтримуючи положення автора щодо актуальності створення перестрахової біржі в Україні, незрозумілим залишається, чому даному питанню не приділена належна увага, так здобувач зупинився тільки на перевагах її функціонування та перешкодах організації (рис. 1.9, стор. 42). В той же час, актуальності набуває визначення всього комплексу етапів організації та механізму діяльності перестрахової біржі в Україні, а також ідентифікації інструментів подолання факторів, що заважають її створенню.

2. Загалом підтримуючи наукові здобутки дисертанта щодо ґрунтовного аналізу розвитку перестрахової діяльності в Україні (стор. 48-65), зауважимо, що представлені автором аналітичні дослідження виглядали б більш аргументованим, якби було визначено пріоритетні напрямки розвитку ринку перестраховування в Україні та проведена формалізація стратегії його подальшого формування.

3. Позитивно оцінюючи розглянутий автором науково-методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки страхового ринку та математичний інструментарій на якому він базується, незрозумілим залишається які саме можливості та ризики характеризують показники вхідної інформаційної бази побудови моделі (стор. 69-71), наприклад обсяг страхових платежів, сплачених перестраховикам, обсяг сплачених статутних капіталів та інші.

4. В дисертаційній роботі при описі науково-методичного підходу до оцінки впливу циклічності перестрахової діяльності на фінансову безпеку страхового ринку запропоновані тільки зміни та удосконалення у законодавчих, виконавчих та контролюючих заходах (стор. 106-109), в той

же час, свого відображення не знайшли конкретні інструменти підтримки фінансової безпеки страхового ринку, які повинні варіювати в залежності від стадій його розвитку.

5. Проводячи дослідження мінімально необхідної частки власного утримання у процесі перестраховування (рис. 3.1. стор. 114), автор розглядає процес визначення фінансової стійкості, яка, відповідно, виступає основою подальших розрахунків, на нашу думку, отримані результати носили б ще більш адекватний характер за умови включення у процес аналітичного пошуку коефіцієнту фінансової стійкості компанії показника ліквідності активів, оскільки швидкість перетворення активів у готівкові кошти для страхових компаній є основним фактором задоволення зобов'язань перед клієнтами. Крім того, модель повинна враховувати існуюче нормативне обмеження власного утримання в розмірі 10% суми сплаченого статутного фонду і сформованих вільних резервів та страхових резервів, оскільки за умови низькоризикового та високоприбуткового об'єкта перестраховування, величина оптимального утримання може бути більша за допустимий по законодавству показник.

6. В пропозиціях автора щодо покращення засад розвитку фінансової безпеки страхового ринку (стор. 121-140), зазначається тільки необхідність розвитку саморегулювальних організацій та актуальність їх взаємодія з державними органами нагляду, регулювання та контролю. Робота набула б ще більшого теоретичного значення за умови чіткої формалізації системи функціонування саморегулювальних організацій в Україні, способів їх функціонування та механізму взаємодії з Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України.

7. В дисертаційному дослідженні автором запропоновано застосовувати математичний інструментарій мережевого планування, для забезпечення найбільш ефективного контролю діяльності страхових та перестрахових компаній (стор. 140-152). В той же час, запропонована методика має труднощі, пов'язані з практичним впровадженням, оскільки

обтяжена складними розрахунками та формуванням значного за обсягами інформаційного забезпечення.

В цілому, зазначені зауваження не знижують високий рівень дисертаційної роботи та суттєво не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам ДАК України. Дисертаційне дослідження Боженка А.С. являє собою цілісну, завершену, самостійно виконану, кваліфіковану наукову працю, в якій на основі проведених автором досліджень отримані нові науково обґрунтовані результати щодо вирішення важливої й актуальної науково-прикладної задачі, що виявляється у розвитку нових та удосконаленні існуючих підходів до забезпечення фінансової безпеки страхового ринку на основі перестрахування.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені у процесі дослідження. Основні положення роботи, які виносяться на захист, мають елементи наукової новизни. Автореферат є автентичним за змістом і відображає основні положення дисертації. Наукові положення, що виносяться на захист, повністю відображені у публікаціях здобувача, які відповідають вимогам МОН України. Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень. Напрямок дисертаційного дослідження відповідає профілю спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси та кредит.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Боженка А.С. на тему «Перестрахування у забезпеченні фінансової безпеки страхового ринку» за змістом і оформленням відповідає вимогам п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – Боженко Андрій Сергійович –

заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент
член Національної комісії,
що здійснює державне регулювання
у сфері ринків фінансових послуг (м. Київ).

Залетов О. М.

*Лідше члена Національної комісії
Залетова О. М. засвідчую.
Заступник директора департаменту
кадрових відділу кадрової служби*

